

Ur *Fjärde internationalen* 2-69

9:e Världskongressens resolution om "kulturrevolutionen"

1. "Kulturrevolutionen" utgör en betydelsefull fas i Folkrepubliken Kinas politiska utveckling. Den betecknar det oåterkalleliga sönderfallet av den kring Mao grupperade kärnan av kommunistiska veteraner som hade lett det Kinesiska Kommunistpartiet under inbördeskriget, grundat republiken, störtat det kapitalistiska väldet och, efter segern över Chiang Kai-shek, lett den ekonomiska utvecklingen, styrt landet och dirigerat stats- och partiapparaterna. "Kulturrevolutionen" har splittrat denna kärna i motsatta fraktioner som icke längre kan återförenas.

"Kulturrevolutionen" inleddes i september 1965 av den maoistiska fraktionen inom det Kinesiska Kommunistpartiets ledning och nådde sitt huvudsakliga mål i och med Liu Shao-chis [Liu Shaoqi] uteslutning ur partiet vid Centralkommitténs tolfte "utökade" plenum 13-31 oktober 1968. Liu, statens överhuvud, Maos högra hand och hans främste uttolkare under flera årtionden, hans designerade arvtagare fram till fraktionsstridens öppna utbrott, gjordes till huvudmål för angrepp medelst epitet som "Kinas Chrusjtjov", "den främste ledaren som slagit in på den kapitalistiska vägen" och slutligen, som det "utökade" plenum uttryckte det, "renegaten, förrädaren och strejkbrytaren Liu Shao-chi".

Mao har definierat denna inre strid vilken skakat Kina som "väsentligen en stor politisk revolution under socialismens villkor, genomförd av proletariatet mot bourgeoisien och alla andra exploaterande klasser; den är en fortsättning av den förlängda kamp som Kinas Kommunistiska Parti och folkets revolutionära massor under dess ledning för mot Kuomintang-reaktionärerna, en fortsättning av klasskampen mellan proletariatet och bourgeoisien". (Peking Review nr 43, 25/10 1968.)

Denna officiella version motsvarar föga verkligheten. "Kulturrevolutionen" är inte någon "politisk revolution" som syftar till proletär demokrati, den genomfördes inte "under socialismens villkor", den företogs inte av proletariatet som fortsättning av dess kamp mot bourgeoisien. Insinuationen att oppositionen, som förmenats den proletära demokratins mest elementära rättigheter, representerade "Kuomintang-reaktionärerna" är förtal.

"Kulturrevolutionen" utgjorde en till offentlig konflikt tillspetsad fas av en inom-byråkratisk strid mellan motsatta tendenser i det Kinesiska Kommunistpartiets toppskikt, vilken i fortsättningen påverkat varje sektor av det kinesiska samhället. Den utgjorde den mest betydelsefulla kris som den byråkratiska regimen genomgått sedan sin tillkomst, och uttrycker en väsentlig försvagning av denna byråkratiska regim, både på grund av dess inre motsättningar och som följd av en vidsträckt mobilisering av massorna.

2. Skärpan hos den inombyråkratiska striden i Kina och massornas inträde på bred front i denna strid kan endast förstås mot bakgrund av de objektiva motsättningar och problem som ackumulerats från femtiotalets slut och sextiotalets början, en tendens till ökande konflikter i det kinesiska samhället och de kinesiska massornas växande missnöje.

Sedan den militära segern över Kuomintang [Guomindang] 1949 har Folkrepubliken Kina på många områden nått stora framgångar och uppseendeväckande framsteg, särskilt i jämförelse med den relativa stagnationen i koloniala länder som Indien, Indonesien och Brasilien, där kapitalismen inte har störtats.

Men de enorma problem beträffande den ekonomiska, sociala, politiska och kulturella utvecklingen, som ett så efterblivet land som Kina med sin väldiga befolkning har att möta,

har långtifrån blivit lösta, och de auktoritära metoder som det maoistiska ledarskapet praktiserar har därtill allvarligt hämmat sökandet efter lösningar på dessa problem.

De huvudsakliga motsättningar som Folkrepubliken Kina under det sista årtiondet haft att möta är följande:

- a) Motsättningen mellan den ekonomiska tillväxten, som förblivit för låg, och takten i befolkningsökningen, som hotade att i det närmaste eliminera konsumtionsökningen per capita.
- b) Motsättningen mellan den objektiva nödvändigheten att socialisera jordbrukets produktionsöverskott i syfte att accelerera den ekonomiska och industriella utvecklingen, och den politiska nödvändigheten att genomföra denna socialisering med samtycke av bondebefolkningens majoritet.
- c) Motsättningen mellan den objektiva nödvändigheten att materiellt intressera huvudmassan av fattiga och mellanbönder för agrarproduktionens ökning, och den oundvikliga tendensen till ökad ojämlikhet och privat ackumulation som följer av dessa ”materiella stimulanser”.
- d) Motsättningen under 50-talet och 60-talets början mellan den låga allmänna konsumtionsnivån för folket och det styrande skiktets ökande byråkratiska privilegier, vid samtidigt oerhört hårda villkor för befolkningens stora massa.
- e) Motsättningen mellan det objektiva behovet av en accelererad industrialisering och det hinder härför som plötsligt restes genom Kremels bryska och brutala beslut om en ekonomisk blockad mot Kina.
- f) Motsättningen mellan å ena sidan den snabba utbredningen av läskunnigheten och höjningen av den kinesiska ungdomens bildningsnivå, och å andra sidan den alltför relativt begränsade tillgången på kvalificerade arbeten i Kina.

Alla dessa motsättningar intensifierades av den skada som tillfogades Kinas jordbruk och ekonomi under andra fasen av ”det stora språnget” och den period av halvsvält som inträffade i början av sextioåret. Detta skapade en explosiv situation i landet, som möjliggjorde en politisk differentieringsprocess och en ökad politisk aktivitet bland massorna. I denna situation mognade villkoren för en verklig politisk revolution mot den styrande byråkratin. ”Kulturrevolutionen” utgör objektivt ett försök av den maoistiska fraktionen att avleda de sociala krafter som rörde sig i denna riktning; syftet var att undvika byråkratins fall och att i stället reformera den.

3. Vissa av de explosiva motsättningar som under det sista årtiondet ackumulerats i Kina skulle under alla omständigheter ha framträtt, oberoende av landets inre förhållanden och av ledarskapets karaktär. Andra motsättningar skärptes avsevärt av detta ledarskaps autokratiska förmyndarattityd. Samtliga motsättningar ökade kraftigt till följd av Folkrepubliken Kinas plötsliga isolering vid 50-talets slut, då Kreml plötsligt avbröt den ekonomiska och militära hjälpen till Kina.

Denna brottsliga handling, genom vilken Sovjetbyråkratin utsträckte fraktionsstriden med Kinas KP inom den världskommunistiska rörelsen till de mellanstatliga relationerna, var en dolkstöt i ryggen på den kinesiska revolutionen och det kinesiska folket i samma ögonblick då dessa konfronterades med en hungersnöd inom landet och USA-imperialismens växande aggressiva tryck utifrån. Det är Kreml som bär det historiska ansvaret för brytningen av den kinesisk-sovjetiska alliansen och för de fördelar som imperialismen kunnat dra ur denna brytning.

Det kinesiska KP:s ledarskap, som fostrats i den stalinistiska skolan, har alltid accepterat teorin om ”socialismen i ett enda land”. Men under 50-talet hade omfattningen av andra arbetarstaters stöd åt Kinas ekonomi och försvar gjort denna teorins farliga implikationer mindre framträdande inom Kina än i Sovjetunionen vid 20-talets slut och under 30-talet (medan däremot teorins negativa konsekvenser på det internationella planet, för världsrevolutionen, framträdde även då). Det maoistiska ledarskapets kursändring mot en politik som ”litar till den egna kraften” och syftar till en omfattande ekonomisk autarki är endast en rationalisering av de konsekvenser som följer av Kremlblockaden och av den börda som lades på Kina med nödvändigheten att utveckla egna kärnvapen, sedan Sovjetbyråkratin vägrat att lämna hjälp på detta område.

Sedan den kinesisk-sovjetiska konflikten börjar har de kinesiska ledarna i förhållande till den revolutionära processen i världen följt en radikalare linje, som i flera viktiga frågor fört dem närmare den revolutionära marxismens ståndpunkter (denna analys bekräftades 1968 av den hållning som Peking – i motsats till Kreml – intog gentemot majrevolutionen i Frankrike, de förrevolutionära striderna i Indien, de mexikanska studenternas kamp och den begynnande politiska revolutionen i Tjeckoslovakien, vilken ledde till Warsawapaktsländernas ockupation av detta land). Denna linje reflekterar lika mycket imperialismens och Sovjetbyråkratins specifika relationer till Folkrepubliken Kina som den världsrevolutionära flodvågens objektiva inverkan på de kinesiska massorna.

Det är emellertid också sant att den maoistiske fraktionens byråkratiska karaktär bidragit till Folkrepublikens Kinas internationella isolering och ökat motsättningarna och konflikterna inom Kinas KP.

Fastän Peking har bekräftat sitt beslut att försvara USSR mot imperialismen och Kreml har försummat sin plikt att återgälda detta med en motsvarande garanti för Folkrepubliken Kina, så är även Mao ansvarig för bristen på en konsekvent politik syftande till en antiimperialistisk enhetsfront i Vietnam. Detta har varit menligt för försvaret av den vietnamesiska revolutionen och för det kinesiska KP:s inflytande inom den världskommunistiska rörelsen.

I stället för att föra en politik som stimulerar en konsekvent utveckling av världsrevolutionen, som kunde ha gett upphov åt nya socialistiska allierade och fört kampen för socialismen in i det kapitalistiska systemets starkaste fästen, så har denna tendens vid flera tillfällen lett de maoistiska strömningarna i Pakistan att motsätta sig de massrörelser som utvecklades där. Denna politik bidrog framför allt till att förbereda katastrofen i Indonesien, världsrevolutionens största nederlag sedan Stalin lät Hitler komma till makten utan strid. Kulten kring Mao, glorifieringen av Stalin och oppositionen mot avstaliniseringen i Sovjetunionen skadade försvaret av den kinesiska revolutionen i andra länder, minskade Pekings prestige och inflytande och skadade allvarligt socialismens sak på det internationella planet.

Utsträckningen av den kinesisk-sovjetiska konflikten från ideologisk och partinivå till statsnivå ledde till de blodiga intermezzona vid Ussuri, som gick långt utöver allt som tidigare inträffat. Man måste i detta sammanhang påminna om att huvudansvaret för brytningen mellan Kina och USSR vilar på sovjetbyråkratin, som dessutom inte tvekat att söka diplomatiskt stöd från kapitalistregeringar. Men även den kinesiska motstöten i gränstvisterna bestämdes av byråkratiska intressen och prestigehänsyn och inspirerades i sista hand av föreställningen om ”socialismen i ett enda land”. Sålunda åsamkades socialismens sak avsevärd skada av såväl den sovjetiska som den kinesiska byråkratin.

Det kan dessutom inte uteslutas att en förändring i USA-imperialismens linje visavi Kina skulle kunna medföra en avsevärd modifiering av den revolutionära militärens som det kinesiska ledarskapet tillråder sina anhängare utomlands (en normalisering av relationerna till USA på det mellanstatliga planet är naturligtvis i sig själv inte någon anledning till kritik).

Motgångarna i utrikespolitiken accentuerade de tendenser som alstrats av de ökade spänningarna inom det kinesiska samhället: spänningarna mellan olika skikt inom bondebefolkningen såväl som mellan denna och staten, mellan arbetarklassen, den studerande ungdomen, de intellektuella och byråkratin i städerna. Detta mångfaldiga tryck alstrade inom partiledningen, regeringen och armen djupa meningsskiljaktigheter beträffande in- och utrikespolitiken. Riktigheten i Maos tidigare beslut och hans allvetenhet sattes allt oftare i fråga.

4. Eftersom den tillgängliga informationen är fragmentarisk, motsägelsefull och obekräftad är det svårt och riskabelt att mera precist söka beskriva utvecklingen och innebörden av dessa meningsbrytningar inom det kinesiska KP:s ledarskap. Tillgängliga uppgifter indikerar att flera oppositionella riktningar var inblandade. Den maoistiska apparaten har inte tillåtit deras talesmän – eller också har dessa inte vågat eller velat – att offentligt, frimodigt och fullständigt deklarerat sina ståndpunkter och politiska plattformar.

Den omfångsrika och motsägelsefulla maoistiska polemiken presenterar uppenbart förfälskade redogörelser och förvrängda tolkningar av opponenternas och kritikernas ståndpunkter. Det är t. ex. en absurd tanke att statschefen Liu Shao-chi, Pekings borgmästare P'eng Chen [Peng Zhen] och andra medlemmar av politbyrån som Teng Hsiao-ping [Deng Xiaoping] och T'ao Chu [Tao Ju] (de kinesiska kommunistledare vilka främst offentligen associerades med den kinesisk-sovjetiska konflikten), att de avsatta militära ledarna, de mest välkända kommunistiska intellektuella – numera kallade "renegater, fiendeagenter eller revisionistiska kontrarevolutionärer" – skulle ha konspirerat i avsikt att återinföra kapitalismen till gagn för "imperialisterna och kuomintangreaktionärerna".

Även om ursprunget till dessa meningsbrytningar, deras historia och specifika innebörd förblir dunkla och obekräftade, så är deras konsekvenser desto tydligare. Den centrala ledargruppen har splittrats. En period av osäkerhet beträffande det kinesiska ledarskapets sammansättning och orientering har börjat. Mäktiga nya krafter har satts i rörelse.

De höga funktionärerna kring Liu sökte uppenbarligen gruppera sig mot Mao efter de förödande resultaten av "det stora språnget". Liu och hans nära allierade fruktade detta äventyrsfarliga konsekvenser, tillrådde reträtt och lyckades åstadkomma en försiktigare ekonomisk kurs. Under denna omorientering tog Liugruppen kontrollen över partiapparaten och trängde Mao åt sidan. Deras avsikt var uppenbarligen att avlägsna honom från ledningen, reducera honom till en galjonsfigur och samtidigt utnyttja hans prestige till att ge sina egna beslut och sin egen handlingslinje maximal auktoritet. De vannlade sig därför om att skydda den officiella bilden av hans ofelbarhet, vilket senare underlättade Maos återkomst.

Omkring 1965 kände Mao att han var i stånd att bryta Lius grepp om regimen och återvinna sin förlorade dominerande ställning. Genom att utnyttja sin enorma prestige, genom att manövrera mellan de olika tendenserna och slå ut dem en efter en, genom att förtala Liu och hans vänner i en oavbruten propagandakampanj lyckades Mao isolera dem och nöta bort deras stöd bland massorna, inom partiet, armen och landsbygden samt slutligen fullborda deras fall. Den objektiva grunden för denna framgång ligger i Maos förmåga att mobilisera stora massor, särskilt bland ungdomen, och att exploatera det hat som folket utvecklat mot byråkratin i dess helhet. Liufraktionen förlamades av sin bundenhet vid de byråkratiska reglerna och sin oförmåga att ifrågasätta den Maomyt som den själv i stor utsträckning medverkat till att skapa.

5. Den fraktionsstrid som hade brutit ut i byråkratinns övre skikt spred sig utanför de styrande kretsarna vid mitten av 1966, efter konfrontationen vid Centralkommitténs elfte plenum i början av augusti då 16-punktbeslutet om "kulturrevolutionen" antogs.

I sina manövrer sökte maoisterna stöd i samhällsskikt långt utanför partiet. En social resning släpptes lös. Denna resning, som utvecklade sig i successiva vågor, inleddes med sammandragningen av den studerande ungdomen som organiserades i Röda Garden, spreds därefter i december 1966–januari 1967 till industriarbetarna i de större städerna, mobiliserade delar av bondebefolkningen och drog även med sig vissa sektorer av de väpnade styrkorna.

Dessa sinsemellan sammanhängande rörelser har djupt påverkat den byråkratiska regimen jämvikt. Trots Maofraktionens aktuella seger har de stormiga händelserna försvagat dess ställning och dess makt. Regimen kommer inte att kunna återvinna den prestige och den stabilitet som den hade innan Mao utlöste den ”Stora Proletära Kulturrevolutionen”. De inre striderna och den maoistiska propaganda som beledsagat dem har bidragit till att alstra nya revolutionära energier bland ungdomen och de ledande elementen inom arbetarmassorna – energier som vare sig snabbt eller lätt kommer att elimineras.

Den verkliga situationen i Kina är mycket olik de förenklade tolkningar som levereras från olika läger. Maos anhängare, och de som tar hans propaganda för hårdvaluta, hävdar att han förordar en antibyråkratisk politisk revolution mot klassfiendens agenter, en revolution som syftar till vidgad demokrati för folkets massor.

Detta motsäges av uppenbara fakta. Det auktoritära sätt på vilket ”kulturrevolutionen” lanserades, styrdes, leddes och avslutades, eliminerandet av oliktankande, den skrupelfria förvrängningen av de anti-maoistiska tendensernas ståndpunkter, den upprörande Maokulten, frånvaron av val och av demokratiska institutioner kontrollerade av arbetare och bönder, den ökade auktoriteten för armén under Lin Piao [Lin Biao] – allt detta vittnar om den byråkratiska karaktären och orienteringen hos den maoistiska fraktionen, vilken nu reducerats till en liten kärna av den forna ledningen.

Men lika fel har de som betraktar Maos nuvarande position som en direkt kopia av Stalins tyranniska, personliga diktatur. Om än de härskande byråkratiska kasterna i USSR och Kina företer många gemensamma drag, så finns det dock djupgående skillnader mellan den historiska situation som tillät Stalin att konsolidera sin makt och den internationella och nationella kontext i vilken Mao förde fram parollen om Röda Gardenas ”maktövertagande”. I dagens Kina har de av omvälvningen utlösta massmobiliseringarna, trots sina begränsningar, förändrat kraftförhållandet mellan byråkratin och folket till det senares fördel. Massrörelsen har försvagat den byråkratiska regimen. Detta resultat motsvarar inte Stalins uppstigande under de sena tjugio- och tidiga trettitalen då massorna krossades, topphögs och försattes i ett tillstånd av politisk passivitet som inte undergick någon grundläggande förändring förrän efter Stalins död.

Maofraktionens seger har på intet sätt eliminerat den differentierade oppositionen. Opponenterna av alla slag finns kvar, djupt förankrade inom partiet, i fackföreningarna, armén, universiteten, de regionala kommittéerna, provinsstyrelserna, statsapparaten och på landsbygden.

Å andra sidan har armén under ledning av Lin Piao – uppenbarligen Maos nye arvinge och närmaste medarbetare – väsentligt ökat sin politiska betydelse. Tack vare sina interventioner i konflikter mellan de stridande byråkratiska fraktionerna samt mellan demobiliserade massorna och regimen blev armén, på bekostnad av partiet, Maoregimens främsta stöd, den främsta skiljedomaren och den främsta centraliserande kraften i landet. Detta var en av ”kulturrevolutionens” farligaste konsekvenser. Nu söker Mao emellertid att reducera den starka ställning som armén vunnit under den föregående perioden och att åter lägga huvudvikten vid konsolideringen av partiet såsom regimen främsta stöd samt vid behovet av en enda central ledning för alla maktapparater.

6. "Kulturrevolutionen" förbereddes och igångsattes av Mao och hans vasaller för att eliminera de mest beslutsamma och hårdnackade kritikerna av hans inrikes- och utrikespolitik, och för att, som en koncession åt massorna, reducera de värsta missbruken som praktiserats av byråkratiska herremän vilka han själv fostrat, uppmuntrat och protegerat. Sedan Mao kommit i minoritetsställning i Politbyrå tog han risken att gå utanför den officiella parti- och statsapparaten, där hans motståndare fått fotfäste, för att över deras huvuden mobilisera universitetens och högskolornas studenter i syfte att återvinna kontrollen över landet.

Under hela sin aktiva period var rödgardiströrelsen högst motsägelsefull.

Det faktum att den organiserades uppifrån och inte på ungdomens eget initiativ samt att den i allmänhet inte behövde konfronteras med vare sig polisen eller de väpnade styrkorna underlättade avsevärt försöken från andra sektorer inom byråkratin att motarbeta Maofraktionens aktion genom att organisera grupper av rödgardister under deras eget beskydd. Eftersom alla grupper som bildades gav sig ut för att verkställa Maos direktiv och föra ut "Maos tänkande" var det svårt för de breda massorna att förstå deras politiska differenser. Många grupper skilde sig dock tillräckligt i sin tolkning av Maos lära för att råka i ofta mycket häftiga konflikter.

Där de inbördes stridigheterna ledde till våldsamma konfrontationer på grund av meningskiljaktigheter mellan rödgardisterna, eller vanligare på grund av Maoanhängarnas oförmåga att verkligen ta över "makten" från väl förankrade oppositionsstyrkor, där ingrep armén. Således framträder bakom rödgardiströrelsen armén som den slutgiltiga auktoriteten, vilken ibland manipulerade ungdomsgrupperna, vid andra tillfällen höll dem tillbaka eller t. o. m. modifierade vad de hade utträttat.

Det skulle likväl vara ett misstag att betrakta rödgardiströrelsen enbart som ett fogligt instrument för en fraktionspolitik i den inre strid som benämns "kulturrevolutionen". Den kinesiska studerande ungdomen hade många anledningar till klagomål, liknande dem hos andra länders ungdom av i dag. De omfattade den sociala diskrimineringen vid studenturvalet, olämpliga bostäder, bristande universitetsautonomi, otillräckliga arbetstillfällen efter avlagd examen. Studenterna vantrivdes med den högdragna, okontrollerade byråkratin, de önskade en politisk revolution som skulle bana väg för den socialistiska demokratin, de identifierade sin sak med världsrevolutionens.

Detta förklarar varför Mao hade sådana svårigheter att bevara kontrollen över rödgardiströrelsen och att hejda den när den väl en gång tjänat hans huvudsakliga syften. Rödgardiströrelsen hade sin egen logik.

Genom att ge sig ut över landet på eget initiativ, genom att engagera sig i våldsamma aktioner mot vissa byråkratiska skikt vann miljoner ungdomar ökat självförtroende och mod. De mest svårkontrollerade av dessa element gick utöver de mål som deras byråkratiska förmyndare satt upp för dem och råkade t.o.m. i konflikt med dem. Deras tendens till kritiskt tänkande och till oberoende politiskt handlande framträder i många väggtidningar, stencilerade och tryckta publikationer samt i en del av de "maktövertaganden" som de genomförde. Rörelsen blev så farlig för Maos syften att han slutligen fann för gott att demobilisera rödgardisterna och sända dem tillbaka till klassrummen eller till arbete på landsbygden.

Men oroselement fortsätter att utvecklas ibland dem. De mest avancerade och revolutionära inom denna nya generation som fick sitt politiska dop i "kulturrevolutionen" kan senare komma att utlösa massaktioner mot den kinesiska byråkratin i dess helhet, däri inbegripet de maoistiska segerherrarna.

Men ännu viktigare än rödgardisternas demonstrationer var den proletära massmobiliseringen under december 1966–februari 1967. Delar av arbetarklassen, som utnyttjade konflikter

mellan de stridande fraktionerna och som av den ena eller andra bland dem manats till aktion, började föra fram sina egna ekonomiska och sociala krav och handla självständigt. Denna aktion utlöste generalstrejker inom transportväsendet och i flera fabriker i Shanghai, Nanking och andra industriella centra.

Denna rörelse nerifrån, som i sin fortsättning kunde ha äventyrat det maoistiska ledarskapets kontroll, stoppades med metoder där manipulering kombinerades med undertryckning. Masstrejkernas kortvarighet minskar dock inte deras historiska betydelse. De symboliserade slutet på industriarbetarnas politiska apati och betecknade återupptagandet av deras självständiga aktivitet.

7. De två huvudgrupperingar, som kämpar om hegemonin inom partiet, statsapparaten och armén, samlas kring Mao Tse-tung [Mao Zedong] respektive Liu Shao-chi. I utkanterna av dessa två grupperingar förekommer oppositionella tendenser av höger- och vänstertyp.

Ingen av de två huvudfraktioner som brottas om herraväldet inom den kinesiska kommunistbyråkratin kämpar för den socialistiska demokratin eller har något verkligt revolutionärt politiskt program, vare sig inrikespolitiskt eller utrikespolitiskt. Utifrån marxistiska kriterier förtjänar ingen av huvudfraktionerna politiskt stöd i sin kamp mot rivalen. Av tillgänglig information att döma – även om det skall erkännas att denna är fragmentarisk och inadekvat – så kan ingendera fraktionen anses som mera progressiv än den andra.

Så länge Liugruppen lyckades dominera praktiserade den byråkrattstyrets alla motbudande traditioner i enlighet med den stalinistiska skolans lärdomar. Dess doktriner och dess praktik skilde sig på intet sätt från den föregående periodens, då Mao hade den direkta kontrollen. Den avsky som samlats hos ungdomen, arbetarna och bönderna gjorde det möjligt för Mao att utan större svårigheter resa dessa krafter mot den byråkratiska majoriteten.

Maofraktionen förde fram appeller om uppror och massinitiativ, men dess handlingar motsvarade inte dess ord. Maos mål var att återvinna övertaget åt sin fraktion och sin politiska linje inom byråkratin, men ingalunda att störta byråkratin. Detta förklarar varför han i sin kamp tillämpade stalinistiska metoder som förtal, fysiskt våld och personkult, och varför han avsiktligt begränsade de appeller han riktade till massorna. När- och varhelst någon del av folket – inom ungdomen, proletariatet, bondebefolkningen eller bland de intellektuella – visade tendenser att frigöra sig från Maos dominans och styrning för att agera självständigt, tyglades den och återkallades till ordningen, ibland med repressiva metoder.

Nionde avsnittet i det ursprungliga 16-punktprogrammet i den officiella deklARATIONEN om "kulturrevolutionen", som antogs av Centralkommitténs augustiplenum 1966, innehöll löftet om "ett allmänt valsysteem liknande Pariskommunens", som skulle leda fram till en vidgad demokrati. Detta löfte låter i dag som ett hån. Icke blott har dylika val aldrig hållits, utan själva idén görs idag till ett åtlöje ("Det blinda förtroendet för val är likaledes en form av konservativt tänkande").

I stället för att upprätta en vidgad proletär demokrati enligt Pariskommunens modell har Mao reorganiserat den byråkratiska regimen under ledning av "trippelalliansen", som regleras av armén och står under uppsikt av den del av kadrerna som förblivit hans fraktion trogen. De "revolutionära kommittéerna", som sattes upp under "kulturrevolutionen", valdes icke av de arbetande massorna själva och underställdes icke heller dessas uppsikt medelst demokratiska kontrollmekanismer utan inrättades genom en kompromiss mellan rivaliserande fraktioner under överinseende av den Mao-Lin-Piao-trogna kärnan.

Det har förekommit rapporter om element till vänster om de rivaliserande fraktionerna i toppen, både bland Maos följeslagare och bland arbetare och intellektuella med sympatier för Liu och andra ledare som fallit i onåd – grupper som bär fram revolutionära idéer och

tendenser och som skulle kunna utgöra kärnan i en verkligt antibyråkratisk opposition. Dessa revolutionärer förtjänar internationellt stöd. Men under nuvarande förhållanden är det utomordentligt svårt för dessa spridda vänsterkommunister att förenas, att kommunicera med varandra, att utarbeta ett gemensamt program, välja ledare och genomföra någon aktivitet utefter en enhetlig politisk linje.

8. Maoisterna anklagar sina motståndare för ”revisionism”. Men redan de argument de åberopar för att rättfärdiga sin nuvarande kurs, visar att de i lika hög grad som sina motståndare gör sig skyldiga till en uppenbar revision av grundläggande marxistiska principer.

a) I länder som har störtat bourgeoisien och avskaffat den privata äganderätten till produktionsmedlen kan, hävdar de, kapitalismen återupprättas genom gradvisa och fredliga processer, beroende på intriger och politiska misstag av den ena eller andra riktningen inom kommunistpartiets ledning. Detta är att förkasta eller att bortse ifrån den marxistiska teorin om staten, som fastslår att förändringar av en så grundläggande karaktär inte kan genomföras vare sig gradvis eller fredligt.

b) De identifierar revolutionens byråkratiska degeneration med kapitalismens återupprättande. Vid förklaringen av detta fenomen förfaller maoisterna dessutom till en extrem voluntarism, och överdriver enormt ideologins sociala betydelse. Den främsta orsaken till risken för en byråkratisk degeneration och kapitalismens återupprättande ligger för Mao inte i det socioekonomiska systemets materiella grundvalar utan på det ideologiska planet. Han förklarar att om revisionismen inte utrotas på det teoretiska, vetenskapliga, konstnärliga och litterära planet så kommer den oundvikligen att leda till att proletarietets diktatur störtas.

Marxister har aldrig ansett att de reaktionära klassernas *idéer*, sedan dessa klasser genom den sociala revolutionen förlorat sin ekonomiska och politiska makt, skulle förmå att gradvis förändra statens klasskaraktär och struktur. En kontrarevolution av sådan omfattning skulle kunna förverkligas endast genom ett inbördeskrig mellan de tidigare besuttna klasserna och de arbetande massorna, en kamp där massorna skulle behöva krossas, eller genom den hypotetiska uppkomsten av en ny bourgeoisie, ekonomiskt tillräckligt stark att starta ett inbördeskrig och störta arbetarstaten. Detta har inte hänt och är för övrigt långt ifrån att hända, vare sig i Kina eller i några andra arbetarstater som är oeniga med Peking, vilka tendenser i kapitalistisk riktning som än framträtt i dessa länder.

c) Lika voluntaristisk är den maoistiska uppfattningen att oupphörliga appeller till de arbetande massornas offervilja, idealism och entusiasm i sig själva är tillräckliga för att övervinna de utomordentligt svåra problem som följer av produktivkrafternas otillräckliga utveckling under övergången från kapitalism till socialism i Kina.

d) Trots de historiska lärdomar som Lenin lade fram i *Staten och Revolutionen*, förklarar maoisterna att klasskampen under övergångsperioden mellan kapitalism och socialism måste intensifieras, inte avmattas, och att den till och med kan fortgå i århundraden. Denna teori tjänar till att rättfärdiga en intensifiering av statens roll som undertryckningsinstrument. I stället för att vittra bort, som Engels förutsade, kommer staten att fortbestå under obestämd tid, om man skall tro Mao. På detta sätt åstadkommer man en ”teoretisk” ursäkt för byråkratvåldets värsta missbruk och excesser.

e) Den strategi för världsrevolutionen som Mao och Lin Piao förordar framhäver bondebefolkningens upprorsrörelser i de efterblivna koloniala länderna och undervärderar den centrala roll som industriarbetarklassen i de avancerade länderna måste spela vid krossandet av den imperialistiska makten och uppbyggandet av det nya socialistiska samhället.

f) På kulturens område i egentlig mening har det maoistiska ledarskapet fört fram anti-marxistiska ståndpunkter av sjdanovistisk typ, som förfäktar den ”proletära kulturens” begrepp och byråkratiskt underställer litteratur, konst och vetenskap partiets ”linje”.

9. ”Kulturrevolutionen” har medfört en omfattande spridning av åsikten att en arbetarstat efter maktens erövring kan undergå deformation och degeneration, en åsikt som tidigare propagerats endast av den trotskistiska världsrörelsen. Efter de antibyråkratiska kampanjerna i Jugoslavien och på Kuba har den maoistiska propagandan i detta avseende, oaktat sina förvrängningar, riktat uppmärksamheten på ett av de mest avgörande problem som en segerrik socialistisk revolution har att möta: hur den proletära demokratin skall skyddas och utvecklas.

Nödvändigheten av en politisk revolution, sedan en byråkrati usurperat statsmakten och alla vägar till demokratisk kontroll stängts för massorna, har blivit klarare och begripligare för stora delar av den internationella kommunistiska rörelsen och det revolutionära avantgardet. Denna lärdom har ytterligare inpräntats genom det plötsliga och brutala slutet på demokratiseringsrörelsen i Tjeckoslovakien genom den sovjetiska ockupationen 1968.

Om ”kulturrevolutionen” bidragit till att popularisera och vinna stöd för idén om en politisk revolution i de byråkratiserade arbetarstaterna, så visar dess eget förlopp och dess utgång under Mao Tse-tungs förmynderskap att de metoder hans fraktion använde leder till rakt motsatt resultat. Det är omöjligt att utrota byråkratin med byråkratiska metoder. ”Kulturrevolutionen” slutade i ett försök att hejda massrörelsen och att bakom ”trippelalliansens” förklädnad bygga upp en ny form av byråkratisk makt i stället för den gamla parti- och statsbyråkratins, vars majoritet hade stött Liu. Denna ”trippelallians” är i realiteten en kompromiss mellan den maoistiska fraktionen och delar av den tidigare majoritetsfraktionen, en kompromiss som arbetades fram i ett läge då massorna började ingripa självständigt i kampen och därigenom hotade den byråkratiska makten i dess helhet.

Det finns ingen annan väg för en effektiv kamp mot revolutionens byråkratiska degeneration och de auktoritära regimer denna frambringat än det program som utformades av Lenin och Trotskij, nämligen konsolidering och institutionalisering av arbetarmakten på grundval av demokratiskt valda råd, den vidaste proletära demokratin, olika socialistiska riktningars och partiets rätt att legalt existera inom denna konstitutionella ram, begränsning och successivt avskaffande av olikheter i arbetsersättning, ekonomins styrning genom arbetarna själva, planerad utveckling av produktivkrafterna och, framför allt, revolutionens internationella spridning till imperialismens centra.

10. Fjärde Internationalens inställning till den kinesiska revolutionen, som under de senaste åren presenterats i talrika dokument och deklamationer, kan sammanfattas på följande sätt: Fjärde Internationalen har med fasthet stött den socialistiska revolutionen i Kina ända sedan dess början. Dess anhängare i Kina och i den övriga världen står för ett ovillkorligt försvar av Folkrepubliken Kina mot varje militär attack från USA-imperialismen eller vilken som helst av dess vasallstater.

Fjärde Internationalen anser att Kremls ledarskap är huvudansvarigt för den kinesisk-sovjetiska konflikten och fördömer det hämndgiriga avbrytandet av dess ekonomiska hjälp till Kina liksom dess fortlöpande diplomatiska överenskommelser med Washington, Paris, New Delhi och andra borgerliga regeringar, riktade mot Folkrepubliken Kina.

Samtidigt kritiserar Fjärde Internationalen den ultrasekteristiska attityd och överdrivet fraktionistiska anda som Peking ådagalägger i sina relationer till andra arbetarstater, vilka inte helt omfattar dess politiska linje. Peking har på grund av politiska differenser med Sovjetunionen, Kuba och andra kommunistiska länder envist vägrat att föreslå eller delta i en gemensam aktion mot USA:s intervention i Vietnam, vilket varit speciellt skadligt – även om

det måste erkännas att vissa praktiska överenskommelser om militär hjälp till Vietnam slutligen kunnat träffas.

Utan att förbise att det kinesiska ledarskapet av sina egna intressen leds at inspirera sina anhängare i världen till en mera militant linje än Moskvas, kritiserar Fjärde Internationalen den byråkratiskt centristisk a karaktären hos denna politik. För att vinna inflytande i de koloniala eller före detta koloniala områdena använder Peking ett klart anti-imperialistiskt språk och ger faktiskt materiell hjälp åt gerillarörelser i ett flertal länder. Detta har inte bara skapat en "image" av en position långt till vänster om Moskvas utan även objektivt stärkt den antiimperialistiska kampen i olika delar av världen, framför allt i Sydostasien, arabländerna och Afrika. Likaså har Pekings häftiga kampanj mot de moskvatrogna kommunistpartiernas högeropportunistiska politik samt mot vissa grunddrag hos byråkratväldet i Östeuropa objektivt bidragit till att fördjupa stalinismens världsomfattande kris och underlättat framträdandet av ett nytt, ungt avantgarde världen över. Inom detta nya, unga avantgarde kvarstår en djup allmän sympati för Kina och den maoistiska kritiken mot Kreml-revisionismen, trots att de ortodoxa maoisternas extrema organisatoriska sekterism och politiska omogenhet hindrat dem från att någonstans stabilisera betydande ungdoms-organisationer.

Å andra sidan innebär Pekings grundläggande politik fortfarande stöd åt vilken som helst borgerlig regering i något halvkolonialt land som råkar samarbeta med Kina (i går Indonesien, i dag Pakistan och Tanzania), vilket får förödande konsekvenser för den revolutionära klasskampen i dessa länder.

Det kinesiska kommunistpartiets ledarskap har ända sedan det kom till makten genom sina handlingar visat att det ännu inte lyckats befria sig från det stalinistiska arvet. Dessa byråkrater tvekar inte att underordna de kinesiska massornas välfärd och den internationella revolutionens och socialismens intressen åt försvaret och befästandet av sina egna privilegier och sin egen makt.

Liknande drag företer politiken och agerandet hos de maoistiska grupper som sedan den kinesisk-sovjetiska splittringen framträtt i ett flertal länder. De kombinerar äventyrlighet med opportunism. De har visat sig oförmögna till kritiskt och självständigt marxistiskt tänkande. En följd härav är att flertalet bland dem företer ringa inre sammanhållning och att de i regel tenderar till att splittras i fientliga fragment.

"Kulturrevolutionens' erfarenheter visar än en gång att inte heller i Kina kan byråkratin elimineras genom reformer. Den måste avlägsnas från makten av det nya avantgarde av äkta revolutionärer som nu håller på att formera sig i Kina och som kommer att ställa sig i spetsen för de massor som kommer att vakna och att organisera sig under en verklig antibyråkratisk revolution. En sådan självständig rörelse kommer vid sitt framträdande att bryta byråkratin grepp om Kinas ekonomiska, politiska och kulturella liv och innebära en verklig vidgning och konsolidering av den proletära demokratin, som "kulturrevolutionen" utlovat i sin propaganda men som den varit beklagligt oförmögen att förverkliga.